

**Ο.Π.Σ.
Ηριδανός**

Γενική Γραμματεία Εργασιακών Σχέσεων

**Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
για την Ασφάλεια & την Υγεία στην Εργασία**

**Υγεία
& Ασφάλεια
στην
Εργασία**

Τι είναι η Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία (Υ.Α.Ε.)

Η Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία (Υ.Α.Ε.) είναι ο διεπιστημονικός τομέας ο οποίος ασχολείται με την προστασία της ανθρώπινης ζωής στο εργασιακό περιβάλλον, μέσω της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων που υπάρχουν σε κάθε εργασιακή δραστηριότητα και κάθε χώρο εργασίας.

Οι επαγγελματικοί κίνδυνοι ευθύνονται για την πρόκληση εργατικών ατυχημάτων και ασθενειών που με τη σειρά τους μπορεί να προκαλέσουν στους εργαζόμενους σοβαρές βλάβες ή ακόμα και θάνατο, αλλά και φθορές ή καταστροφές στις υποδομές, τον εξοπλισμό ή τα παραγόμενα προϊόντα/υπηρεσίες των επιχειρήσεων/οργανισμών.

Υπό την έννοια αυτή, η Υ.Α.Ε. αποτελεί κρίσιμο παράγοντα τόσο για την προστασία των ανθρώπων στην εργασία τους όσο και για την ευημερία των επιχειρήσεων/οργανισμών, καθώς η ύπαρξη και η διατήρηση ενός ασφαλούς και υγιούς εργασιακού περιβάλλοντος μειώνει τους επαγγελματικούς κινδύνους και προάγει την ασφάλεια, την υγεία και την ευημερία στην εργασία.

Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω του ελέγχου εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, της υιοθέτησης μέτρων πρόληψης και προστασίας καθώς και μέσω της ανάπτυξης και καλλιέργειας νοοτροπίας πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων.

Γιατί είναι τόσο σημαντική η Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία

Η πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων και η διατήρηση καλών συνθηκών Υ.Α.Ε. στους χώρους εργασίας συνιστούν όχι μόνο εκπλήρωση της ηθικής ευθύνης των εργοδοτών για την προστασία των εργαζομένων τους αλλά και συμμόρφωση των επιχειρήσεων/οργανισμών με τη σχετική νομοθεσία. Παράλληλα, έχει αποδειχθεί ότι ενισχύεται η παραγωγικότητα, η αποδοτικότητα και η ευημερία τους, διασφαλίζοντας τη δημιουργία ενός πιο ασφαλούς, υγιούς και παραγωγικού εργασιακού περιβάλλοντος.

Εκτιμάται ότι το κόστος για την οικονομία της ΕΕ εξαιτίας των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών –που στην πλειοψηφία τους θα μπορούσαν να έχουν προληφθεί– ανέρχεται σε τουλάχιστον 490 δις ευρώ τον χρόνο, χωρίς να συνεκτιμάται ο ανθρώπινος πόνος. Γι' αυτό και η επένδυση στην Υ.Α.Ε. πρέπει να θεωρείται στρατηγική επιλογή για κάθε επιχείρηση/οργανισμό καθώς εξασφαλίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ευημερία όλων των εμπλεκομένων.

Επιπρόσθετα, οι εργοδότες που επενδύουν στην Υ.Α.Ε. κερδίζουν την εμπιστοσύνη και την αφοσίωση των εργαζομένων τους, ενισχύουν τη φήμη τους στην αγορά και συμβάλλουν στην οικονομία και την κοινωνική ευημερία.

Συμπερασματικά, η Υ.Α.Ε. δεν αποτελεί μόνο μια ηθική ευθύνη ή μια νομική υποχρέωση, αλλά και μια αναγκαία επένδυση για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία και βιωσιμότητα των επιχειρήσεων/οργανισμών. Είναι αναγκαίο να προσεγγίζεται με σοβαρότητα και συνέπεια, εξασφαλίζοντας ότι όλοι οι άνθρωποι εργάζονται σε ένα περιβάλλον που προάγει την ασφάλεια, την υγεία και την ευημερία τους. Θα πρέπει ταυτόχρονα να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής λειτουργίας κάθε επιχείρησης/οργανισμού, με σημαντικά οφέλη για τους ίδιους τους εργαζόμενους, αλλά και για τους εργοδότες, τις επιχειρήσεις/οργανισμούς, την οικονομία σε κλαδικό και εθνικό επίπεδο και ευρύτερα την κοινωνία.

Η Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (Υ.Α.Ε.) μας αφορά όλους.

Οφέλη για τους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις/οργανισμούς.

Οφέλη για την οικονομία και την κοινωνία.

➔ Η Ηθική Υποχρέωση

Οι εργοδότες έχουν πρωτίστως ηθική ευθύνη να διασφαλίζουν την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων τους ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας τους. Η υιοθέτηση των αρχών της πρόληψης, η εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων προστασίας και πρόληψης και η ενσωμάτωση των βασικών αρχών Υ.Α.Ε. στην καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης/οργανισμού, συμβάλλουν στην αποφυγή των εργατικών ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία και μειώνουν τον πόνο, την ταλαιπωρία αλλά και την οικονομική επιβάρυνση για τους εργαζόμενους-θύματα και τις οικογένειές τους.

Προάγονται, ως αποτέλεσμα, η κοινωνική ευημερία και η ποιότητα ζωής και εργασίας, ενώ μειώνονται ο ανθρώπινος πόνος καθώς και οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις εξαιτίας των εργατικών ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία.

➔ Η Νομική Συμμόρφωση

Οι εργοδότες έχουν νομική υποχρέωση να συμμορφώνονται με την Εθνική και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία για την Υ.Α.Ε. που έχουν θεσπιστεί με σκοπό να προστατεύουν τους εργαζόμενους από τις διάφορες κατηγορίες πηγών κινδύνου και τους σχετικούς επαγγελματικούς κινδύνους, λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα για τη δημιουργία και διατήρηση ενός ασφαλούς, υγιούς και παραγωγικού εργασιακού περιβάλλοντος.

Η μη συμμόρφωσή τους με αυτές τις νομοθετικές απαιτήσεις μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές νομικές συνέπειες, συμπεριλαμβανομένων προστίμων και αγωγών, και παράλληλα, σε επιβαρυντικές επιπτώσεις για την αποδοτικότητα, την βιωσιμότητα αλλά και τη φήμη μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού.

➔ Τα Οικονομικά Οφέλη

Για τις επιχειρήσεις/οργανισμούς, μειώνονται τα άμεσα και έμμεσα κόστη που σχετίζονται με τις απουσίες εργαζομένων λόγω τραυματισμών ή ασθενειών,, την παροχή ιατρικής περίθαλψης, την επιβολή κυρώσεων και προστίμων, τις νομικές διαδικασίες ή την καταβολή ασφαλιστρών. Αποφεύγονται τυχόν διακοπές στην παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, διασφαλίζεται η ποιότητά τους και ελαχιστοποιούνται οι περιπτώσεις μη τήρησης συμβατικών προθεσμιών και το κόστος υπέρβασής τους. Μειώνονται επίσης η τάση για συχνή εναλλαγή του προσωπικού καθώς και η ανάγκη για πρόσληψη και εκπαίδευση νέων εργαζομένων.

Για τους εργαζόμενους, ένα ασφαλές και υγιές εργασιακό περιβάλλον συμβάλλει στη δημιουργία ενός θετικού εργασιακού κλίματος όπου προάγεται η καλή σωματική και ψυχική υγεία τους, ενώ παράλληλα ενισχύεται η απόδοσή τους και το αίσθημα ικανοποίησης από την εργασία τους. Όταν οι εργαζόμενοι βιώνουν την ασφάλεια, την υγεία και την ευημερία στην εργασία τους, είναι περισσότερο συγκεντρωμένοι στα καθήκοντά τους και περισσότερο δεσμευμένοι στους στόχους που τους έχουν τεθεί. Το γεγονός αυτό συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας της επιχείρησης/οργανισμού, καθώς οι εργαζόμενοι μπορούν να εργάζονται περισσότερο αποτελεσματικά και χωρίς διακοπές λόγω τραυματισμών ή ασθενειών.

Όλα αυτά τα στοιχεία διασφαλίζουν για τις επιχειρήσεις/οργανισμούς μεγαλύτερη αποδοτικότητα, βελτιωμένη οικονομική σταθερότητα και βιωσιμότητα σε βάθος χρόνου, ενώ σε μεγαλύτερη κλίμακα, ενισχύεται η ευημερία της οικονομίας σε κλαδικό και εθνικό επίπεδο.

➔ Τα Κοινωνικά Οφέλη

Η μείωση σε εθνικό επίπεδο των περιστατικών που αφορούν σε εργατικά ατυχήματα και ασθένειες που σχετίζονται με την εργασία έχει θετικά αποτελέσματα για την κοινωνία συνολικά καθώς ενισχύεται η ευημερία των εργαζομένων και των οικογενειών τους και ταυτόχρονα η ευημερία των επιχειρήσεων/οργανισμών. Οι εργαζόμενοι είναι και παραμένουν ασφαλείς, σωματικά και ψυχικά υγιείς, ικανοί για εργασία και παραγωγικοί, καθώς βελτιώνεται η ποιότητα ζωής και εργασίας τους. Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί ευημερούν σε βάθος χρόνου, ενώ μειώνονται οι αυξημένες δαπάνες που καταβάλλουν τα συστήματα υγείας και κοινωνικής ασφάλισης για την αντιμετώπιση όλου του φάσματος των αρνητικών συνεπειών εξαιτίας των ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία.

Τα οφέλη της διασφάλισης καλών συνθηκών Υ.Α.Ε

- Μείωση αριθμού και κόστους εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών
- Μείωση του ανθρώπινου πόνου και των οικογενειακών βαρών
- Βελτίωση της υγείας και της ευημερίας των εργαζομένων
- Καλύτερο εργασιακό κλίμα και ικανοποίηση εργαζομένων
- Νομική συμμόρφωση και αποφυγή προστίμων
- Αύξηση παραγωγικότητας και αποδοτικότητας
- Οικονομικά οφέλη – Βιωσιμότητα επιχειρήσεων/οργανισμών
- Μείωση των δαπανών που καταβάλλουν τα συστήματα υγείας και

κοινωνικής ασφάλισης εξαιτίας της επαγγελματικής νοσηρότητας

Νομοθεσία για την Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία

Η ελληνική νομοθεσία για την Υ.Α.Ε. είναι πλήρως εναρμονισμένη με την αντίστοιχη κοινοτική, μέσω της ενσωμάτωσης τόσο της Οδηγίας Πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ όσο και των επιμέρους Ειδικών Οδηγιών που απορρέουν από αυτή. Πυρήνας του σχετικού νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα, αποτελεί ο Κώδικας Νόμων για την Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία (Κ.Ν.Υ.Α.Ε.) που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του ν.3850/2010.

Πρέπει να επισημανθεί ότι όλες οι -κωδικοποιημένες ή μη- διατάξεις για την Υ.Α.Ε. εφαρμόζονται, εάν δεν ορίζεται διαφορετικά σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και για το σύνολο των εργαζομένων που απασχολούνται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και μαθητευόμενων (με εξαίρεση το οικιακό προσωπικό, τις θαλάσσιες μεταφορές και τους αυτοαπασχολούμενους). Ο έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας για την Υ.Α.Ε. πραγματοποιείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιθεώρησης Ασφάλειας & Υγείας στην Εργασία της Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» (πρώην ΣΕΠΕ).

Πρόληψη: έννοια-κλειδί στη διαχείριση της Υ.Α.Ε.

Η πρόληψη είναι ο ακρογωνιαίος λίθος στην ευρωπαϊκή προσέγγιση για τη διαχείριση των θεμάτων Υ.Α.Ε. και τη μείωση ή την εξάλειψη του αριθμού των εργατικών ατυ-

χημάτων και των επαγγελματικών ασθeneιών. Η έννοια της πρόληψης αποκτά όλο και περισσότερο αυξημένη σημασία, δεδομένου ότι οι συνθήκες εργασίας σε επιχειρήσεις/οργανισμούς αλλάζουν δραστικά εξαιτίας σειράς παραγόντων όπως είναι η παγκοσμιοποίηση, η μερική απασχόληση, η προσωρινή εργασία, η υπεργολαβία, η εργασία σε ψηφιακές πλατφόρμες, η εξ'αποστάσεως εργασία, η γήρανση του εργατικού δυναμικού κ.α..

Οι γενικές αρχές πρόληψης ορίζονται στο άρθρο 6 της Οδηγίας-Πλαίσιο και η κατανόησή τους από τους εργοδότες, τα διοικητικά στελέχη, τους εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους, είναι ζωτικής σημασίας για τον αποτελεσματικό έλεγχο ή την εξάλειψη των κινδύνων που σχετίζονται με την εργασία.

Εκτίμηση των επαγγελματικών κινδύνων

Η εκτίμηση (αξιολόγηση) των κινδύνων στην εργασία αποτελεί τη βάση για την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων πρόληψης και προστασίας. Σύμφωνα με την Οδηγία-Πλαίσιο, η εκτίμηση των κινδύνων είναι η αφετηρία και το πρώτο κρίσιμο βήμα της διαδικασίας διαχείρισης των θεμάτων Υ.Α.Ε.

Αν και υπάρχουν διάφορες μέθοδοι αξιολόγησης, η συνήθης διαδικασία –πάντα με την ενεργή συμμετοχή των εργαζομένων ή των εκπροσώπων τους– περιλαμβάνει την αναγνώριση, αξιολόγηση και ιεράρχηση των κινδύνων, ξεκινώντας από την εκπόνηση μιας σχετικής μελέτης (Μελέτη Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου). Τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής χρησιμοποιούνται για τη λήψη απόφασης σχετικά με τον καθορισμό

των μέτρων πρόληψης και προστασίας που κρίνεται αναγκαίο να εφαρμοστούν για το συγκεκριμένο πλαίσιο εργασίας.

Μέτρα πρόληψης και προστασίας

Τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας και πρόληψης θα πρέπει να βασίζονται σε επικαιροποιημένες τεχνικές ή και οργανωτικές γνώσεις καθώς και σε δοκιμασμένες στην πράξη, επιτυχείς καλές πρακτικές. Κατά την επιλογή των μέτρων προστασίας πρέπει να εξεταστεί κατά προτεραιότητα η εφαρμογή συλλογικών μέτρων (τεχνικού ή οργανωτικού/διοικητικού χαρακτήρα) και εάν αυτό δεν είναι εφικτό ή αποτελεσματικό, μόνο τότε να επιλέγεται η εφαρμογή μεμονωμένων μέσων ατομικής προστασίας (Μ.Α.Π.).

Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων.

Ο επιτελικός ρόλος των εργοδοτών/διοικητικών στελεχών

Οι εργοδότες/διοικητικά στελέχη πρέπει να αναλαμβάνουν ενεργό επιτελικό ρόλο σε θέματα πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων, μια προσπάθεια που έχει πιθανότητες να αποφέρει καρπούς μόνο εφόσον έχει τη δέσμευση και τη στήριξή τους. Αυτό σημαίνει ότι μεριμνούν για την προστασία των εργαζομένων τους, διενεργούν μελέτες αξιολόγησης των κινδύνων, παρέχουν ασφαλή εξοπλισμό, ασφαλείς μεθόδους

εργασίας, και κατάλληλα μέσα ατομικής προστασίας. Στο ίδιο πλαίσιο προσέγγισης, δεσμεύονται για την ενσωμάτωση των αρχών της Υ.Α.Ε. στην καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης/οργανισμού, δίνουν το καλό παράδειγμα εφαρμόζοντας πρώτοι τις αρχές Υ.Α.Ε., διασφαλίζουν ένα καλό ψυχοκοινωνικό εργασιακό περιβάλλον, ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων σε θέματα Υ.Α.Ε., ενθαρρύνουν τον ανοιχτό διάλογο μαζί τους και τους προσφέρουν ενημέρωση, καθοδήγηση και κατάρτιση.

Οι εργαζόμενοι και η διοίκηση της επιχείρησης/οργανισμού πρέπει να συνεργάζονται στενά και να διαβουλεύονται με στόχο την από κοινού εξεύρεση λύσεων σε κοινά προβλήματα.

Η συμμετοχή των εργαζομένων

Η νομοθεσία για την Υ.Α.Ε. ορίζει ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να διαβουλεύονται με τους εργοδότες και να συμμετέχουν στη διαχείριση των θεμάτων Υ.Α.Ε. είτε άμεσα είτε μέσω των εκπροσώπων τους. Ο εργοδότης, έχει την υποχρέωση μέσω του επιτελικού του ρόλου να δημιουργεί το κατάλληλο κλίμα διαλόγου και να τους παρέχει επαρκή χρόνο αλλά και τα μέσα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ωστόσο η θεσμοθετημένη εκπροσώπηση των εργαζομένων και η άμεση και ενεργή συμμετοχή τους σε συνδυασμό με την άσκηση ικανού επιτελικού ρόλου εκ μέρους των ερ-

γοδοτών/διοικητικών στελεχών, συνιστούν έναν αποτελεσματικό μηχανισμό διαβούλευσης, με σκοπό την καλύτερη διαχείριση της Υ.Α.Ε. εντός των επιχειρήσεων/οργανισμών.

Η ευαισθητοποίηση και η διαβούλευση στους χώρους εργασίας

Εκτός του ότι είναι μια νομική απαίτηση για τους εργοδότες, η παροχή πληροφόρησης και εκπαίδευσης για τα θέματα Υ.Α.Ε. στους εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους βρίσκεται στον πυρήνα κάθε προγράμματος διαχείρισης της Υ.Α.Ε.. Αποσκοπεί στην καλλιέργεια και προαγωγή παιδείας και νοοτροπίας (κουλτούρας) πρόληψης και στην αύξηση του επιπέδου ευαισθητοποίησής τους ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν ανασφαλείς καταστάσεις, κινδύνους ή συμπτώματα και ενδείξεις για την εκδήλωση τυχόν προβλημάτων ασφάλειας ή και υγείας, λόγω της έκθεσής τους σε επικίνδυνους παράγοντες κινδύνου στην εργασία.

Τόσο η ενημέρωση/ευαισθητοποίηση των εργαζομένων όσο και η διαβούλευση των εργοδοτών/διοικητικών στελεχών με τους εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους σε θέματα Υ.Α.Ε. συνιστούν έμπρακτη απόδειξη της ισχυρής δέσμευσης της διοίκησης στη διαχείριση των θεμάτων Υ.Α.Ε. και συμβάλλουν αναμφισβήτητα σε ένα καλύτερο περιβάλλον ασφάλειας και υγείας.

Μην ξεχνάτε! Η πρόληψη είναι προτιμότερη από τη θεραπεία!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης

Γενική Γραμματεία Εργασιακών Σχέσεων

**Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
για την Ασφάλεια & την Υγεία στην Εργασία**

Μάθε περισσότερα στο
www.iridanos.gov.gr